

Транспарентност и отчетност

дефинирање, предизвици и принципи

Дефиниција

“ Транспарентноста
претпоставува јавност и
видливост на акциите,
мерките, цената и
ефектите од некоја дејност.

“ Отчетноста подразбира
дека институциите ќе
даваат извештај за својата
работа и постигнувања пред
граѓаните

Транспаренност +

Отчетност =

Одговорност

“ целосно обелоденување на сите релевантни фискални информации на навремен и систематски начин.

буџетска транспарентност според OECD

Поаѓалиште → Цел

увидот во планирањето на трошењето на јавните пари претставува основно право на граѓаните

подобар увид во политичките приоритети и развојната политика за наредните неколку години за граѓаните, бизнис секторот и стручната јавност

Слободен пристап до информации

Законот преку кој се дефинира каталогот на информации и начинот на побарување

Информирање

Начело од истиот закон со кој се уредува „проактивно“ објавување на информациите кои институциите ги имаат и разменуваат.

Отворени податоци
otvorenipodatoci.gov.mk

Отворени податоци

- необработени изворни податоци
- компјутерски читливи/обработливи
- во отворен формат

Според ЦЕА фискалната транспарентност значи:

- поголема партиципација во процесот
- релаксација на дебатата
- градење консензус помеѓу актерите
- поддршка за реформи од засегнатите страни
- иновативни пристапи за поефикасен буџет
- поповолно рангирање за кредити

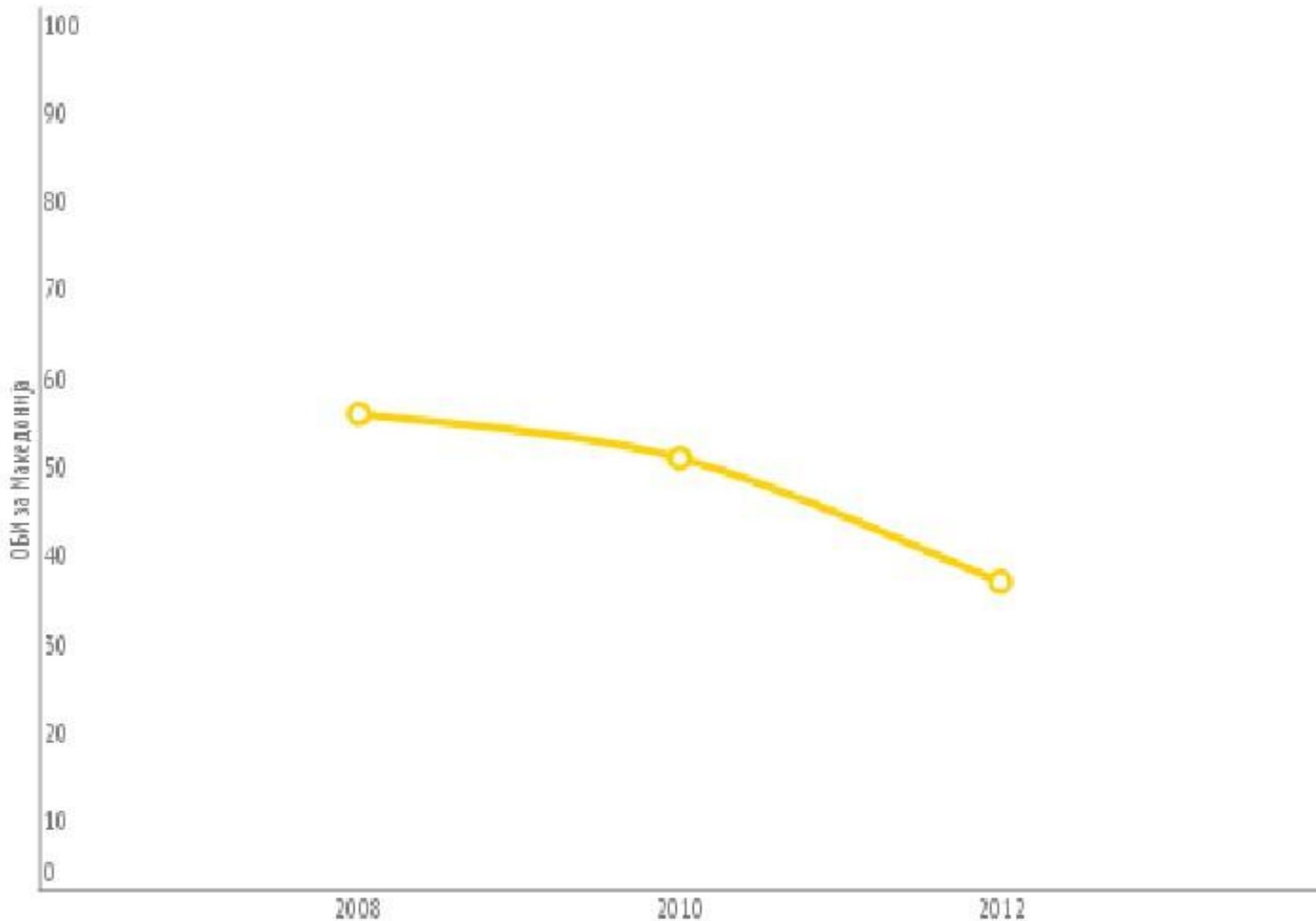
“ достапност на
јавноста во сите фази на
подготвување и
извршување на буџетот

Транспарентноста дефинирана во
Закон за Буџетите на Република Македонија

Дали буџетот на
институцијата треба да е
достапен до јавноста?

ДА

Како стоиме со буџетската
транспарентност?

3% објавуваат буџети

6% завршни сметки

само ФЗО објавува
месечни извештаи

11% т. на отворени
податоци

Меѓународни стандарди и препораки

Буџетски документи

- Фискална стратегија
- Предлог Буџет
- Усвоен Буџет
- Граѓански буџет
- Периодични извештаи
- Полугодишен извештај
- Завршна сметка
- Ревизорски извештај

Граѓански буџет

Иницијатива за транспарентност и
отчетност

Средишно
Напредно

Почетно ниво

Што подразбира?

- јавност на процесот (информирање)
- објавување на Предлог, Изгласан и Граѓански Буџет + Ревизорски извештај
- соодветна временска рамка која обезбедува можност за дебата

Предлог буџет: 3
месеци пред краен

РОК

Моментално: 15 ноември

Средишно ниво

Што подразбира

- консултирање на јавноста во одредување на широката рамка
- ефективен надзор од Собрание и ДЗР
- објавување на + Фискална стратегија, периодични извештаи, полугодишен извештај и Завршна сметка
- објавување во форма на отворени податоци

Фискалната стратегија
задоцнето се објавува
и не е секторски
поделена

Периодичните
извештаи треба да
бидат дисагрегирани

Секторско вклучување при консултациите за буџетите

објавување на буџетското
известување во форма на
отворени податоци

Напредно ниво

Буџетски форуми

Граѓанска ревизија

Благодарам

Миша Поповиќ
mishaUids.cs.org.mk